

Radikal

Mizahın süper beyni!



Berrin KARAKAŞ

Kültür-Sanat / 13/11/2010

Cem Dinlenmiş 'Bu sene Eurovision'a İsmail Y.K gitsin' diyor. 'Eurovision ucuz popsa, bizim ucuzumuz da İsmail Y.K'



Cem Dinlenmiş bir gece önce dergi bitirmiş de gelmiş. Dergi bitiminde sabahladıklarından genelde, pek de dinlenmiş diyemeyeceğiz. “Her şey olur” bandını oluşturan, notlar aldığı defteri yanında olsaydı defterden gidecektik ama önümüzde koskoca bir kitap var. 2006’dan 2010’a olup bitene dair “alternatif, sosyal, politik ve sportmen bir çizgili almanak”

“Her Şey Olur” bir hayat felsefesi de saklıyor mudur içinde?

Ben çok kullanıyordum “Her Şey Olur”u. Avutma cümlesi olarak da çok kullanıyordum. Köşe de o sıralar çıkınca, adı öyle oldu. Her gün gazetelerde de var. Bıkmadan usanmadan ya bir yerde başlık, ya manşet olarak kullanılıyor.

‘Bu memlekete her şey olabilir’in ötesinde, kullanmayı pek sevdiğimiz “Olur olur hallederiz” çağrışımı da var.

Evet. Ben onu daha çok seviyorum...

2006’dan 2010’a dört senelik süreçte değişen çok bir şey yok gibi memlekette.

Aynı kavgalar, aynı muhabbetler... Adamlar değişmeyince... Bir Baykal gitti, onu da zorla çekip aldılar yerinden. Karakterler aynı. Kapakta bakınca değişen bir tek Bush var. Sonra Obama başladı. Türkiye’de çok değişen bir şey yok.

Son ara seçimler gösterdi ki, Obama’nın da durumu sallantıda.

Üzülüyorum ya Obama’ya, yazık. Karşısındakiler çok acayip adamlar çünkü...

Kitapta Obama’yla Tayyip Erdoğan’ı karşılaştırıyorsunuz; Obama ‘Ümit’, Tayyip Erdoğan ‘Ümmet’. Obama ‘İlerleme’, Erdoğan ‘İçerleme’... O dönem “Obama gibi geldi Bush gibi oldu” tartışmaları çıkmıştı basında. Tayyip Erdoğan içerliyor işte, her şeye içerliyor...

Geçenlerde Radikal Kitap’ta Levent Cantek yazmıştı kitabı. Sizi ayrı bir yere koyuyor karikatür dünyasında. Daha bir sanatçı buluyor. Katılıyor musunuz?

Tipik karikatür anlayışının dışında olduğu için biraz öyle olabilir. Siyasi mizah yapmanın çok işlenen bir yolu var; gündem maddeleri yazılır, altında bir kare olur... Tipik, yıllardır süregelen bir anlayış. Benim çizdiklerimde yeni bir şey getirme anlamında o sanatçı taraf var ama bunun dışında bildik bir karikatür.

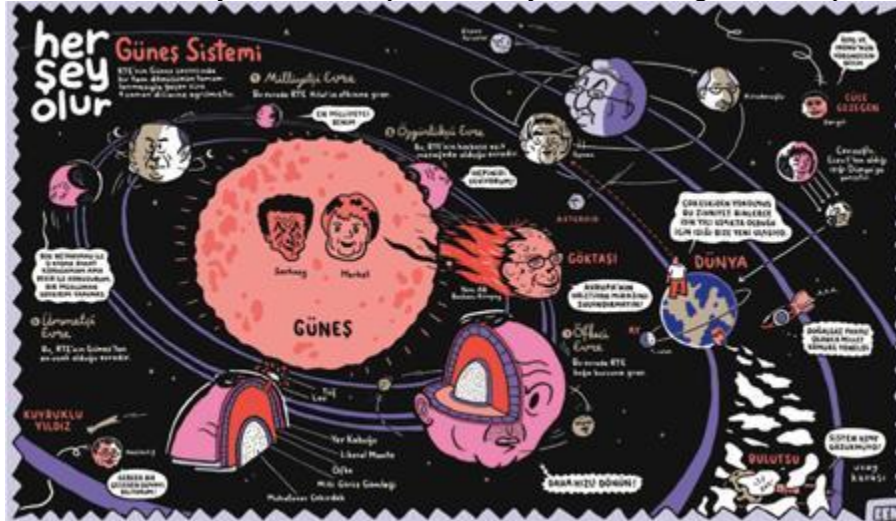
Sanatçı tarafınızdan yeni bir iş ne zaman göreceğiz? En son “Dahiliye” sergisini görmüştük.

Ay sonunda Contemporary İstanbul’a bir şey yapacağım. Geçen fuarda yaptığım mekanik bir resim vardı çarklarla ilgili. Şimdi ona bir yenilik getireceğim. O minvalde mekanik bir resim.

İşçi Bayramı: Güzelce kutlayınız

85 doğumlusunuz siz. “Özal sonrası apolitik gençlik” tespitine dair neler söylersiniz?

Bir neslin üzerine yıkmak bütün problemi. Oysaki onlar doğmadan olup biten olaylar.



Karikatürlerinizden

birinde “1 Mayıs’a Taksim’e Alışverişe” çağrısı var. Bu seneki 1 Mayıs da pek karnaval havalıydı değil mi?

Rock’n Coke festivaline gider gibi işçilere de bileklik takıyorlardı. “İşçi Bayramı, güzelce kutlayın...” Festivalde de getirilmeyecekler listesi olur ya, deodoran falan almazlar kapıdan. 1 Mayıs alanı da öyle, bayrak, flama satamazsınız ama güneş gözlüklerinizi unutmayın.

Ocak 2010 notlarından biri de “Tekel direnişi 50 günü geçti” diyor.

Ne oldu mesela Tekel işçileri şimdi? Çok uçucu şeyler. Baykal demişti ki “Bizi iktidara Tekel işçileri götürecektir”. Hiçbir şey kalmıyor geriye. Eskiden gazetelerde “Arkası Yarın” yayımlanan şeyler varmış. Günümüzde öyle bir akış var ki, dizi yapmak mümkün değil. Biz de dergide yapamıyoruz çünkü haftaya hiçbir şey aklında kalmayacak okurun.

Eurovision da doğal olarak ‘almanak’ta sıkça alıyor yerini. Bu sene kim gitsin tartışmalarına da başladık çoktan. Sizce kim gitsin?

İsmail Y.K gitsin bence. Temsili olarak çok karşılığı var ve Türk toplumunda bir şeyler ifade ediyor. Eurovision ucuz popsa, bizim ucuz popumuz da o.

Almanya'ya yerleşen Yurtsever ailesinin yedi çocuğundan en küçüğü İsmail Y.K...

Michael Jackson gibi işte...

Elbette Youtube da var kitapta. Nihayet açıldı lakin en son baktığımda yine kapalıydı.

Elektrik gibi kesilip kesilip geliyor. Notlarıma artık “galiba” gibi emin olmayan kelimelerle yazıyorum ben de.

Politik figürleri çizen biri olarak son günlerin tartışması Salih Memecan'ın “Dansöz Kılıçdaroğlu” karikatürüne ne diyorsun?

Politikacıların ne olarak çizildiği sürekli problem ediliyor, neden o şekilde çizildikleri kimsenin umurunda değil. Kimsenin zekayı ya da niteliği umursadığı yok, bazı ifadeler bir çeşit hakaret olarak yeniden üretilerek gözümüze sokuluyor ve hakaret olarak algılandıkları zaman tartışılıyor sadece. Bana göre herkes dansöz, kuş, böcek, sürahi, mandalina ya da domates olarak çizilebilir. İş olarak beğenirsiniz, beğenmezsiniz, bu başka bir tartışmanın konusu. Çizerlere yönelik aşağılama ve saldırıların kötü gelişmelerin habercisi olduğunu düşünüyorum.

Anayasa çalışmaları da neredeyse dört seneye yayılmış bir şekilde kitaptalar.

Yakın tarihte çizdiğim 2060'tan haberler diye bir karikatür vardı. Orada da “Anayasa değişsin mi değişmesin mi?” diye tartışılıyor. Hâlâ 80 anayasası varmış ve diyorlar ki; “Zaten bu haliyle kaç kere değişiklik yapıldı.” Yamalı bir anayasa yani.

Çevrenizdeki insanlara algıda seçicilik hesabı etraftaki karikatürler gibi bakıyor musuz?

Bu soruyu sorunca liseyi hatırladım şimdi. Öğretmenleri çizdim. Hepsinin üzerimizde bir iktidarları vardı ve çizilmeye müsait bir şeydi.

Şimdi de öğretmenlerin yerini politikacılar almış gibi. Onların da üzerimizde iktidarları var.

Evet, çizildiklerini görünce de alıyorlar kağıdı “Sen beni dinlemiyor musun?” diye. Birisinin seni çizmesi güzel bir şey aslında. Turgut Özal zamanındaki politikacılar biraz daha öyle yaklaşıyorlarmış olaya.

Topluyorlarmış kendi karikatürlerini. Şimdiki karikatüre uzak oldukları çok belli. Sadece bir hakaret aracı olarak görüyor. Çamur gibi görüyor. Bir değer, içerik görmüyor.

Kılıçdaroğlu Bülent Arınç'ı Lemana ve Penguin dergilerine havale etmişti...

CHP'li politikacılar ne kadar kapalı olsalar da onların mizah kültürü var. En ayrımcı politikacılar bile.

Canan Arıtman'ı odun olarak çizdik mesela, soyacağımı bulduk diye odun koyduk kapağa ve bize sevgilerini ileten bir not gönderdi. Beğenmesek de Sosyal Demokrat gelenekten gelen politikacılar daha yoğun mizah duygusu.

Sansürlü Atatürk sevilirdi

İsmet İnönü'den mi geliyor?

Bilmem ki tek aklıma gelen İsmet İnönü ile Atatürk'ün ilişkileri. “Gel İsmet” falan diyen öyle uyduruk karikatürler. Kanka gibi konuşuyorlar mı öyle mesela? Bunlar çok konuşulmadığı için yüzeysel kalıyor o yüzden bilmiyorum ama bilmek isterdim. Onların insani yönleri tartışılmaya başladığı zaman çok erken geliyor “Dur!” emri. Üzerinde engelleyici, sansürcü bir şey olmasa Atatürk de çok daha fazla sevilirdi.

Kitaba geri dönersek, yıl 2008, notlar arasında Ahmet Türk'ün “Barış gelsin ikinci gün öleyim” sözü var.

O söz bayağı yankı uyandırmıştı aslında. Öyle çok şey oluyor. Katharsis gibi, duygular yoğunlaşır ya tragedyalarda, ve seyirciler kendini özdeşleştirir o sırada. Eserin can alıcı noktası odur ve sonra biter. Biz sürekli katharsise çıkıyoruz ama bitmiyor. Tekrar tekrar. Bir politikacı böyle bir şey dediyse aslında, bu milattır. Ama biz unutmuşuz gitmiş...